

Ulkomaisia esimerkkejä luonnon monimuotoisuuden edistämisestä ja riistanhoidosta maatalousympäristössä

Kati Berninger
Tyrsky-Konsultointi Oy

Tammikuu 2015

JÄRKI on Baltic Sea Action Groupin ja Luonnon- ja riistanhoitosäätiön yhteinen hanke, jonka tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ja vesiensuojelun järkevä edistäminen maa- ja metsätaloudessa. Hanketta rahoittavat mm. Louise ja Göran Ehrnroothin säätiö, Sophie von Julinin säätiö ja Suomen Kulttuurirahasto.

Tämä selvitys on rahoitettu Suomen Kulttuurirahaston rahoituksella.

Kannen kuvat: Holkham Estate, Sharon Parr, Pennsylvania Game Commission ja Hannah Ryan

Sisältö

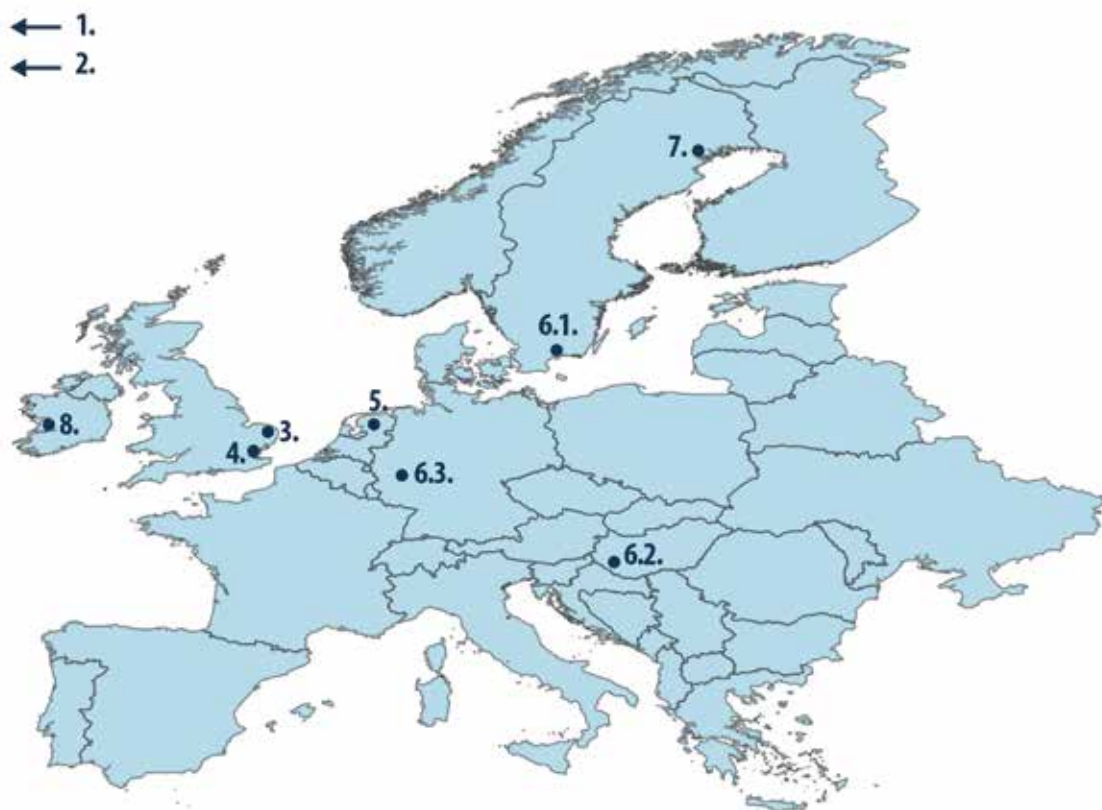
Esipuhe	4
1. Muuttolintujen elinympäristöjen suojeluyhteistyö Yhdysvalloissa	5
2. Maatilojen ja metsästäjien yhteistyöohjelma Pennsylvaniassa	7
3. Peltolintujen suojelutoimenpiteet Holkhamin tilalla Englannissa	9
4. Maatilojen luonnonhoidon sertifoointijärjestelmä Iso-Britanniassa	12
Esimerkki: Abbots Hall	13
5. Yhteistoiminnalliset luonnonhoitohankkeet Alankomaissa	15
5.1. Niittylintujen suojelusopimus	15
5.2. Noardlike Fryske Waldenin osuuskunta	15
6. Esimerkkejä riistatarhauksesta Euroopassa	17
6.1. Eriksbergin riistatila Ruotsissa	17
6.2. Kaszón metsästystarha Unkarissa	18
6.3. Rolandseckin villieläinpuisto Saksassa	18
7. Ruotsin kosteikkorahasto	20
Esimerkki: Hemträsket	21
8. Burrenin alueen maatalouden luonnonsuojeluohjelma Irlannissa	22

Esipuhe

Tämä selvitys on tehty Järki-hankkeen toimeksiannosta. Sen tavoitteena on kuvata ulkomaisia esimerkkejä luonnon monimuotoisuuden edistämisestä ja riistanhoidosta maatalousympäristössä sekä riistatarhauksesta. Näistä esimerkeistä voimme Suomessa ottaa vaikutteita ja oppia vaikka kaikki toimenpiteet eivät olisikaan suoraan sovellettavissa Suomen olosuhteisiin.

Selvityksen kohderyhmä on laaja. Sen on tarkoitus palvella sekä viljelijöiden ja maatalousneuvojen että päättäjien tarpeita. Tavoitteena on ollut kuvata esimerkit tiiviisti ja ymmärrettävästi siten, että kaikki aihepiiristä kiinnostuneet voivat inspiroitua niistä. Jokaisen luvun lopussa on lähdeluettelo, jonka avulla aiheesta voi etsiä lisätietoja. Esimerkkejä on Yhdysvalloista, Pohjois-Euroopasta, Keski-Euroopasta sekä Englannista ja Irlannista (ks. kartta sivun alalaidassa).

Alankomaiden ja Irlannin esimerkeissä esitellään vaihtoehtoja nykyisenmuotoiselle menetettyihin tuloihin tai lisääntyneisiin kustannuksiin perustuvalla maatalouden ympäristökorvausjärjestelmälle. Tällaisia toteutuneeseen ympäristövaikutukseen perustuvan tuen variaatioita kannattaisi Suomesakin kokeilla ja soveltaa paikallisiin olosuhteisiin jotta kokeilujen tulokset olisivat käytettävissä vuoden 2020 jälkeen alkavalla seuraavalla ohjelmakaudella.

Selvityksen esimerkkien sijainti kartalla.

Numerointi viittaa raportin lukuun, jossa esimerkistä kerrotaan.

- 1. Oregon, Yhdysvallat
- 2. Pennsylvania, Yhdysvallat
- 3. Norfolk, Englanti
- 4. Essex, Englanti
- 5. Burgum, Alankomaat

- 6.1. Karlshamn, Ruotsi
- 6.2. Kaszów, Unkari
- 6.3. Bonn, Saksa
- 7. Piteå, Ruotsi
- 8. Burren, Irlanti

1. Muuttolintujen elinympäristöjen suojeluyhteistyö Yhdysvalloissa

Yhdysvalloissa on yhteensä 18 alueellista yhteistyöohjelmaa (Joint Ventures), jotka pyrkivät suojelemaan muuttolintujen elinympäristöjä. Ensimmäiset kaksi yhteistyöohjelmaa aloittivat toimintansa vuonna 1987 ja toiminta on levinnyt myös Kanadaan ja Meksikoon. Yhteistyöohjelmat tuovat yhteen viranomaiset, järjestöt, yritykset ja yksityiset ihmiset suunnittelemaan ja toteuttamaan suojelutoimenpiteitä.

Suojelutoimenpiteiden suunnittelussa käytetään parasta tieteellistä tietoa ja asiantuntijoita. Kullekin yhteistyöohjelmalle on laadittu toteutussuunnitelma, jossa kuvataan miten lintujen elinympäristöjen suojelu, ennallistaminen ja hoito etenee. Toteutusohjelmassa on myös määritelty lintupopulaatiotavoite, joka ohjelmalla pyritään saavuttamaan.

Muuttolintujen suojeluyhteistyön rahoitus tulee osittain liittovaltion budjetista, mutta suurin osa rahoituksesta tulee partnerien kautta joko julkisista tai yksityisistä lähteistä. Suurinta osaa alueellisista yhteistyöohjelmista hallinnoi U.S. Fish and Wildlife Service, mutta joillakin alueilla luonnonsuojelujärjestöt tukevat toimintaa tai hoitavat päivittäisen toiminnan kokonaan.

Intermountain West Joint Venture on yksi laajimmista ja ekologisesti monimuotoisimmista yhteistyöohjelmista. Se sijoittuu Yhdysvaltain länsiosiin ja ulottuu Kanadan rajalta Kaliforniaan ja korkeasta vuoristosta aina Pohjois-Amerikan matalimpaan kohtaan asti. Tällä alueella erityisen tärkeä maataloustoimenpide on perinteinen heinäkasvatuksessa käytettävä tulvakastelu, joka jäljittelee luonnollista tulvimista ja hyödyttää muuttolintuja.

Kuva 1.1. Tulvakastelua Wade II -nimisellä tilalla Smith Laken alueella Montanan osavaltiossa. Kuva: Hannah Ryan.

Intermountain West Joint Venture tekee yhteistyötä viljelijöiden kanssa jotta tulvaviljely voisi jatkua. Yhtenä uhkana on kastelujärjestelmien modernisointi, joka kyllä tehostaa veden käyttöä, mutta samalla poistuvat tulvakastelun monimuotoisuushyödyt. Työtä tehdään koko alueella, mutta se painottuu erityisesti Etelä-Oregoniin ja Koillis-Kaliforniaan, jota englanninkielisen nimensä mukaisesti kutsutaan SONEC -alueeksi. SONEC -alue on tärkeä muuttolintujen levähdysalue, jonka kosteikoilla pysähtyy miljoonia lintuja.

Yksi esimerkki onnistuneesta viljelijäyhteistyöstä on Harney Basinin kosteikko. Tämä Kaakkois-Oregonissa sijaitseva kosteikkoalue on Pohjois-Amerikan tärkeimpiin muuttolintujen levähdysalueisiin kuuluvan Malheurin linnustonsuojelualueen vieressä. Harney Basinin yksityismailla perinteinen tulvakastelu sekä vuotuinen niitto ja laidunnus luovat keväisin ihanteelliset olosuhteet muuttaville vesilinnuille. Vuoristosta tulevat lumien sulamisvedet johdetaan pelloille ja laidunmaille, joille muodostuu matalia lammikoita lyhyen heinän sekaan. Vesilinnuilla on täällä paljon siemen- ja hyönteisravintoa. Harney Basinin kosteikkoalueella saattaa tavata jopa 300 000 lumihanhea sekä muita vesilintuja, kuten hietakurkia, jouhisorsia ja amerikanpronssi-ibiksiä.

Harney Basinin kosteikkoaluetta uhkaa rakentamispaine sekä kastelujärjestelmien modernisointi. Vuonna 2010 U.S. Fish and Wildlife Service aloitti alueen käyttö- ja hoitosuunnitelman valmistelun laajassa yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa. Alueen viljelijät ovat olleet työssä mukana ja yhtenä nyt toteutusvaiheessa olevan suunnitelman päätavoitteena on tulvakastelun ja heinänteon jatkuminen, jota tuetaan mm. vanhojen kastelukanavien korjaamiseen myönnettävällä investointirahoituksella.

Kuva 1.2. Myös metsästäjät osallistuvat lintujen suojeluyhteistyöhön. Kuvassa ovat kanadanhanhia metsästävä Kevin Ryan ja Drake. Kuva: Hannah Ryan.

Lähteet:

IWJV. 2014. Intermountain West Joint Venturen internetsivut. <http://iwjv.org/> Viitattu 10.12.2014

IWJV. 2013. Implementation Plan – Strengthening Science and Partnerships. Intermountain West Joint Venture, Missoula, MT.

Saatavilla osoitteessa: <http://iwjv.org/2013-implementation-plan> Viitattu 10.12.2014.

IWJV. Harney Basin Wetlands. Esite.

Saatavilla osoitteesta: http://iwjv.org/sites/default/files/harney_basin_wetlands_brochure.pdf Viitattu 5.1.2015.

MBJV. 2014. Migratory Bird Joint Ventures internetsivut. <http://mbjv.org/> Viitattu 10.12.2014

Ryan, Hannah. Communications Specialist, Intermountain West Joint Venture. Henkilökohtainen kontakti 18.12.2014.

2. Maatilojen ja metsästäjien yhteistyöohjelma Pennsylvaniassa

Yhdysvalloissa useissa osavaltioissa on ohjelmia, joiden avulla kannustetaan maanomistajia sallimaan metsästys omistamillaan mailla (Hunter Access Program). Yleensä maanomistajat saavat tästä etuja, kuten rahallista korvausta, metsänvartijoita ja Pennsylvaniassa maatilojen ja metsästäjien yhteistyöohjelmaan liittyneet maanomistajat saavat myös maatalousneuvontaa. Ohjelmat rahoitetaan pääasiassa metsästysluvista saatavilla tuloilla.

Metsästysluvut ja -oikeudet Pennsylvaniassa

Pennsylvaniassa metsästysluvan voi saada yli 12-vuotias henkilö. 12–16-vuotiaille voidaan myöntää juniorilupa, johon tarvitaan vanhemman allekirjoitus. Metsästysluvan saadakseen on suoritettava metsästäjän perustutkinto. Perustutkintoon kuuluu myös ansapyyntin teoriaa. Sen voi suorittaa joko kurssilla tai suurimmaksi osaksi etäopiskeluna. Oppimateriaalina on kirja ”Today’s Hunter & Trapper in Pennsylvania”. Tutkintoon ei kuulu ampumakoetta.

Metsästyslupia on paljon erilaisia ja eri hintaisia sen mukaan, onko kyseessä paikallinen asukas, vierailija, juniori, aikuinen tai seniori. Yleisen metsästysluvan lisäksi tarvitaan tiettyjen eläinten metsästyksen oma lupansa. Myös turkiseläinten ansapyyntiin on omat lupansa. Lupien hinnat vaihtelevat muutamasta dollarista yli sataan dollariin vuodessa.

Metsästysluvan voi saada vaikkei omistaisi maata. Pennsylvaniassa on yli 500 000 hehtaaria osavaltion omistamia ja ylläpitämiä riistanhoitoalueita, joilla voi metsästää. Näiden alueiden perustaminen ja ylläpito on rahoitettu suurimmaksi osaksi metsästysluvilla ja turkiseläinten ansapyyntiluvilla. Lisäksi metsästää voi laajoilla osavaltion ja liittovaltion omistamilla metsäalueilla.

Pennsylvania Game Commissionin hallinnoima maatilojen ja metsästäjien yhteistyöohjelma alkoi jo vuonna 1936 aluksi kokeiluhankkeena. Vuonna 2013 ohjelmassa oli mukana jo 21 000 maanomistajaa tai vuokraviljelijää ja noin miljoona hehtaaria maatalousmaata. Yhteistyöohjelman tavoitteena on toisaalta suojata satoja riistaeläimiltä sekä toisaalta luoda riistaeläimille sopivia elinympäristöjä ja lisätä muiden kuin maanomistajien metsästysmahdollisuuksia.

Ohjelmaan osallistuminen edellyttää sitä, että maanomistaja tai ryhmä maanomistajia vuokraa projektille vähintään 400 hehtaarin kokoisen alueen metsästyskäyttöön vähintään viideksi vuodeksi. Jos maanomistaja ei ole tyytyväinen hankkeeseen, sopimuksen voi myös purkaa.

Viljelijät saavat ohjelmasta monenlaisia etuja. He voivat metsästää omalla maallaan ja sen lähialueilla ilman metsästyslupaa ja muille alueille he saavat maanomistajan metsästysluvan tavallista metsästyslupaa edullisemmin. Viljelijät saavat neuvontaa riistaeläinten elinympäristöjen luomiseksi tilallaan ja myös taloudellista tukea tähän työhön. Tämän Pennsylvania Game Commissionin ohjelman työntekijät tarjoavat neuvontaa mm. maaperän hoidossa, eroosion torjunnassa ja metsänhoidossa. Neuvonnan yksi tavoite on myös edistää epäsäännöllisten reuna-alueiden käyttöä riistaeläinten ruokintaan. Viljelijät saavat myös ilmaisia riistan suoja- ja ravintokasvien taimia sekä fasaaninpoikasia jos heillä on vähintään 20 hehtaaria fasaanille sopivaa elinympäristöä.

Kuva 2.1. Metsästäjiä maatalousympäristössä Pennsylvaniassa. Kuva: Pennsylvania Game Commission.

Lähteet:

- Cooperative farm-game program. 2014. Ohjelman internetsivut.
<http://www.portal.state.pa.us/portal/server.pt?open=514&objID=620379&mode=2> Viitattu 21.11.2014*
- A Montana partnership. 2015. Ohjelman internetsivut.
<http://fwp.mt.gov/hunting/hunterAccess/blockman/> Viitattu 5.1.2015.*
- Neely Mitchell, Lori D. Pennsylvania Game Commission. Henkilökohtainen kontakti 8.1.2015.*
- Ryan, Hannah. Communications Specialist, Intermountain West Joint Venture.
Henkilökohtainen kontakti 18.12.2014.*
- Today's hunter and trapper in Pennsylvania. 2013.
A guide to safe and responsible hunting and trapping. Kalkomey, Dallas.*

3. Peltolintujen suojelutoimenpiteet Holkhamin tilalla Englannissa

Holkham Hallin linna sijaitsee Norfolkissa Englannin itärannikolla. Linnaa ympäröi runsaan 10 000 hehtaarin tila, josta noin 2 300 hehtaaria on maatalousmaata. Tilalla myös metsästetään ja riistanhoito on tärkeä osa toimintaa.

Holkhamin tilan viljelyksillä kiinnitetään paljon huomiota luonnon monimuotoisuuden ylläpitoon ja riistanhoitoon. Viljapeltojen ja pensasaitojen väliin jätetään 6 metrin viljelemätön vyöhyke. Kolmannes tästä alasta saa maatalouden ympäristötukea ja loput tila kustantaa itse. Näitä vyöhykkeitä hoidetaan niittämällä. Niitto tapahtuu vasta heinäkuun loppupuolella, jotta maassa pesivät linnut eivät vahingoittuisi.

Lisäksi tilalla on 6 metriä leveitä torjunta-ainevapaita lannoittamattomia pellonreunoja. Näihin kais-toihin muodostuu muuta peltoa harvempi ja rikkaruohoisempi kasvusto, joka sopii nuorten lintujen suojaksi ja tuottaa niille runsaasti hyönteisravintoa.

Kuva 3.1. Torjunta-ainevapaa, lannoittamaton pellonreuna Englannissa. Tumma, kolme metriä leveä kaista, on tarkoitettu harvinaisille peltorikkakasveille. Kuva: Kimmo Härjämäki.

Vaikeasti viljeltäville reuna-alueille kylvetään erityisiä linnuille sopivien kasvien siemenseoksia perinteisin menetelmin. Apilat ja virnat houkuttelevat hyönteisiä, tarjoavat niille ruokaa ja ovat myös kauniita. Kun nämä kasvit ovat kukkineet ja siemenet ovat kypsyneet, ne niitetään ja niitetyt kasvit levitetään sopiville alueille, jotta siemenet leviäisivät. Pellon keskelle perustettujen hyönteisille pesäpaikkoja ja suojaavien kovakuoriaisvallien (beetle bank) vieressä kasvatetaan sikuria, jonka lomassa linnunpoikasten on hyvä nauttia hyönteisravintoa.

Kuva 3.2. Kukkiva pellonreuna Holkhamin tilalla. Kuva: Holkham Estate.

Myös pensasaitojen hoito on osa luonnon monimuotoisuuden hoitoa. Pensasaitoja ei leikata helmikuun lopun ja elokuun alun välillä jotta linnut saavat pesiä rauhassa. Toisaalta pensasaitojen leikkaus ajoitetaan mahdollisimman myöhäiseen ajankohtaan jotta linnut saavat talvella marjoja ja muuta ruokaa. Lintujen selviytymistä talvella edistää myös talviruokinta. Talviruokinnan ansiosta linnut pysyvät hyväkuntoisina eivätkä altistu ruokaa etsiessään pedoille. Keväällä hyväkuntoiset naaraat eivät jätä pesiään yhtä todennäköisesti vartioimatta ruoanhaun takia kuin huonokuntoisemmat naaraat. Holkhamin tilalla talviruokintaan käytetään noin 300 tonnia maissia vuodessa. Riistalintujen lisäksi talviruokinnasta hyötyvät peipot, varpuset, keltasirkut ja pienet nisäkkäät. Ruokinta täydentää talveksi jätettävien siemenkasvien kuten ruisvehnän käyttöä.

Kuva 3.3. Peltopyy Holkhamin tilalla. Kuva: Holkham Estate

Holkhamin tilalla on kiinnitetty erityisen paljon huomiota peltopyyn suojeluun. Tilalla on pitkät lintujen metsästysperinteet. Ennen peltopyy oli yleinen riistalintu, mutta viime vuosikymmeninä Iso-Britannian peltopyykannat ovat romahtaneet maatalouden muutosten myötä (Kuva 3.3). Intensiivinen maatalous on vähentänyt niiden hyönteisten populaatioita, joita nuoret peltopyynpoikaset tarvitsevat selvitäkseen ensimmäisistä elinviikoistaan. Myös petojen, kuten kettujen, määrä on lisääntynyt. Holkhamin tilalla kontrolloidaan petojen määriä säännöllisesti. Määrätietoisien työn ansiosta Holkhamin tilan peltopyykannat ovat kasvussa.

Kuva 3.4. Peltopyykannan kehitys Iso-Britanniassa vuosina 1966–2013. Vuoden 2010 kanta = 100. (Data: British Trust for Ornithology, Breeding Bird Survey)

Lähteet:

Bushell, Emma. Marketing assistant, Holkham Estate Office. Henkilökohtainen kontakti 18.12.2014.

Holkham Hall. 2014. Holkham Hallin internetsivut.

<http://www.holkham.co.uk> Viitattu 12.12.2014

Lack, Peter. Information Services, British Trust for Ornithology. Henkilökohtainen kontakti 19.12.2014.

4. Maatilojen luonnonhoidon sertifiointijärjestelmä Iso-Britanniassa

Conservation Grade on maatilojen luonnonhoidon sertifiointijärjestelmä Iso-Britanniassa. Järjestelmään liittyneet viljelijät saavat korotetun hinnan sadostaan toteuttaessaan luonnon monimuotoisuutta hyödyttäviä ehtoja. Alkuperäinen Conservation Grade -järjestelmä luotiin vuonna 1985 ja

järjestelmä kehittyi koko ajan tiedon ja kokemusten karttuessa. Sadosta saatava parempi hinta perustuu järjestelmään liittyneiden elintarvikemerkkien maksaan parempaan sopimushintaan. Järjestelmään on liittynyt Iso-Britanniassa merkittäviä elintarvikemerkkejä, kuten Allison Flour ja Steve's Leaves. Niillä on oikeus käyttää pakkauksissaan Conservation Grade -järjestelmän "Reilua luonnolle" mehiläismerkkiä (Kuva 4.1).

Kuva 4.1. Conservation Grade -järjestelmän "Reilua luonnolle" -merkki.

Lähde: Conservation Grade.

Conservation Grade -järjestelmän ehtona on, että tila kuuluu johonkin yleisesti tunnustettuun ruokaturvallisuuden ja eläinten hyvinvoinnin sertifiointijärjestelmään, esimerkiksi Red Tractoriin tai Global G.A.P.:iin. Tilat, jotka haluavat liittyä Conservation Grade -järjestelmään, käyvät koulutuksessa ja niillä on kaksi vuotta aikaa perustaa vaadittavat elinympäristöt.

Tilat tekevät myös koko alueensa kattavan ympäristösuunnitelman ja osallistuvat vuosittain pidettäviin koulutuksiin. Riippumaton auditoija tarkastaa ehtojen täyttymisen vuosittain. Conservation Grade -tilat kuuluvat jäsenyhdistykseen.

Conservation Grade -tilojen tulee varata 10 % tilan pinta-alasta luonnon monimuotoisuuden hoitoon sekä luonnonkasvien ja villieläinten elinympäristöjen luomiseen. Tilalla tulee luoda ja hoitaa erilaisia elinympäristöjä esimerkiksi seuraavasti:

- 4 % pinta-alasta kasvatetaan siitepölyä ja mettä tuottavia luonnonkukkia ja apilaa yleensä pellon reunoilla tuottamaan ruokaa ja elinympäristöjä hyönteisille.
- 2 % pinta-alasta (tai 1,5 % jos yksivuotisten kasvien toimenpide on käytössä) kasvatetaan linnuille ruokaa eli kasveja, joiden siemeniä linnut voivat syödä talvella ja aikaisin keväällä, esimerkiksi kvinoaa tai rehuretiisiä.
- 2 % pinta-alasta kasvatetaan mätästäviä ja/tai yksittäin kasvavia heiniä, jotka tarjoavat suojaa hämähäkeille, kovakuoriaisille ja pienille nisäkkäille sekä ruokaa pedoille kuten tornipöllöille.
- 0,5 % pinta-alasta (tai 0 % jos ei sovellu tilalle) varataan yksivuotisille luontaisesti uudistuville kasveille
- harvinaisten viljelykasvien ja maassa pesivien lintujen elinympäristöjen luomiseksi.
- 2 % pinta-alasta varataan tilalle tyyppisten luonnon monimuotoisuutta lisäävien piirteiden hoitoon ja suojeluun. Näitä ovat esimerkiksi pensasaidat, ojat, vanhat ladot, lammet ja metsiköt.

Näiden vaatimusten lisäksi Conservation Grade -järjestelmä kieltää tiettyjen torjunta-aineiden käytön. Conservation Grade -kriteerit on suunniteltu siten, että ne soveltuvat maatalouden ympäristötuen toimenpiteiksi, mutta vaatimukset ovat tiukempia kuin ympäristötukiohjelmassa. Tilat voivat siis sekä saada maatalouden ympäristötukea että korotettua sopimushintaa samanaikaisesti.

Kuva 4.2. Perinteisesti hoidetut pensasaidat tarjoavat suojaa ja ravintoa linnuille. Kuva: Hia Sjöblom.

Esimerkki: Abbots Hall

Abbots Hallin tila sijaitsee Natura-alueella lähellä Blackwater Estuaryn arvokasta luontoaluetta Essexin rannikolla Englannissa. Essex Wildlife Trust (Essexin luonnonsuojeluyhdistys) osti tilan vuonna 1999 ja viljelee sitä kannattavasti luonnon monimuotoisuutta kunnioittaen. Tilalla on 283 hehtaaria maatalousmaata. Tila kuuluu Conservation Grade -järjestelmään ja noudattaa sen ehtoja. Maatalouden ympäristötuen erityistukiohjelma (High Level Stewardship), joka kohdistui ympäristöllisiin prioriteettialueisiin ja erityisesti Natura 2000 -alueisiin, on auttanut näiden tavoitteiden saavuttamisessa.

Kuva 4.3. Kiurulaikkuja Englannissa. Kun kiurujen laskeutumis- ja pesimäpaikat ovat keskellä isoa peltolohkoa, pesäryövärinä toimivat maapedot pysyvät pesimäaikaan paremmin poissa. Kuva: Kimmo Härjämäki.

Abbots Hallin tilalla pyritään vähentämään torjunta-aineiden käyttöä niin paljon kuin mahdollista mm. viljelykierron ja kestävien viljelykasvilajikkeiden avulla. Tilalla viljellään monimuotoisuuden vuoksi sekä kevät- että syysviljaa, vaikka Englannissa syysvilja menestyy yleensä paremmin. Kevätvilja tarjoaa avoimia, matalakasvuisempia paikkoja syysviljaa paremmin lintujen pesimäaikaan. Syysviljaan jätettävät aukkokohdat eli kiurulaikut tarjoavat pesäpaikkoja ja suojaa maapedoilta maassa pesiville linnuille kuten kiurulle.

Pellon reunoja Abbots Hallin tilalla hoidetaan monella tavalla luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Osalle pellonreunoista on kylvetty erikoissiemenseosta ja niiden annetaan uudistua luontaisesti. Näillä alueilla kasvaa esimerkiksi ohdakkeita, jotka houkuttelevat hyönteisiä ja peippoja. Kuuden metrin levyisistä pellonreunakaistaleista sisemmät neljä metriä niitetään kerran vuodessa elokuussa ja uloimmat kaksi metriä niitetään vain joka toinen tai kolmas vuosi. Harvemmin niitettävillä kaistoilla muodostuu mättäitä, jotka tarjoavat elinympäristöjä kovakuoriaisille, hämähäkeille ja linnuille. Kukkivat pellonreunat tarjoavat siitepölyä ja mettä monille hyönteisille.

Tilalla on 35 hehtaarin kokoinen pysyvä nurmen alue, josta osa on laidunnuksessa ja osaa käytetään heinän tuotantoon. Kun heinä on niitetty, aluetta laidunnetaan syksyllä. Talvella lyhyessä heinässä viihtyvät mm. kottarainen ja töyhtöhyppä.

Tilan pensasaidat on entisöity leikkaamalla ylikasvaneet puut ja istuttamalla aukkoosiin taimia. Hoitamalla ylläpidetään eri korkuisia pensasaitoja ja luodaan siten monimuotoista maatalousympäristöä, joka on tärkeää mm. linnuille. Pensasaitariveihin jätetään vanhoja puita lepakoita ja pöllöjä varten.

Abbots Hallin tilalla on kuusi lampea, joista osa sijaitsee peltojen keskellä ja niiden ympärillä on kuuden metrin suojakaista sammakkoeläimiä varten. Ne ovat tärkeitä esimerkiksi vesiliskoille, jotka nousevat vedestä kesällä. Lampien ympärille jätetään torjunta-aineeton vyöhyke. Lammissa on paljon elämää; vesiliskojen lisäksi sammakoita, hyönteisiä ja lintuja.

Lähteet:

Abbott, Shelley. Conservation Grade. Henkilökohtainen kontakti 6.1.2015.

Conservation Grade. 2014. Conservation Graden internetsivut. <http://www.conservationgrade.org/> Viitattu 15.12.2014.

Conservation Grade Farming Protocol, June 2014. Conservation Grade Producers Ltd. Saatavilla osoitteesta: <http://www.conservationgrade.org/assets/uploads/CG-PROTOCOL-Jun-2014.pdf> Viitattu 15.12.2014.

Essex Wildlife Trust. 2014. Essex Wildlife Trustin internetsivut. <http://www.essexwt.org.uk/> Viitattu 15.12.2014.

Wildlife Trusts. 2014. Farming and wildlife – examples of our work, The Wildlife Trusts. Internetsivu. <http://www.wildlifetrusts.org/living-landscape/campaigns/cap-reform/our-farmland-work-examples> Viitattu 15.12.2014.

Natura 2000 networking programme. 2014. United Kingdom: Abbots Hall Farm. Internetsivu. http://www.natura.org/sites_uk_abbotts.html Viitattu 18.12.2014.

5. Yhteistoiminnalliset luonnonhoitohankkeet Alankomaissa

5.1. Niittylintujen suojelusopimus

Alankomaissa on yli 150 maatalouden ympäristönhoidon yhdistystä, jotka toimivat osuuskunnan tavoin (Agrarische Natuurvereniging ANV). Näihin yhdistyksiin kuuluu viljelijöitä, luonnonsuojelijoita ja aktiivisia kansalaisia. Ensimmäiset niistä perustettiin noin 20 vuotta sitten. Useat yhdistykset erityisesti Alankomaiden länsiosissa toteuttavat niittylintujen suojelutoimenpidettä, jossa tukea maksetaan suojelutuloksen mukaan. Toimenpiteessä suojellaan niittylintujen pesiä merkitsemällä niitä ja varomalla niitä maatilain töissä. Tukea maksetaan poikueiden määrän perusteella. Vapaaehtoiset kartoittavat pesät ja seuraavat niiden poikueiden menestystä.

Näiden toimenpiteiden rahoitus tulee ympäristötukirahoista siten, että osuuskunnan jäsenenä olevat maatilat maksavat osuuden saamastaan tuesta osuuskunnalle, joka sitten maksaa niittylintujen suojelutukea pesintätuloksen perusteella. Pesät lasketaan kerran vuodessa ja vuotuinen tuki määräytyy seurannan tuloksen perusteella. Sopimus osuuskunnan kanssa tehdään kuudeksi vuodeksi kuten virallisessakin maatalouden ympäristötukijärjestelmässä.

Alankomaiden maataloudessa osuuskunnilla on pitkä historia ja niiden kulttuurinen merkitys on suuri. Osuuskunnista viljelijät saavat myös ympäristötukeen liittyvää neuvontaa. Tulokseen perustuvan tuen katsotaan lisänneen viljelijöiden tietämystä luonnonsuojelusta ja motivoineen toimintaan vetoamalla onnistumisesta seuraavaan ylpeyden tunteeseen.

Yhtenä tämän toimenpiteen ongelmana on se, ettei se kannusta suojelemaan lintuja kuoriutumisen jälkeen, vaan kaikki huomio kiinnitetään pesimätulokseen. Toinen ongelma on se, että pesien merkitseminen ja seuranta on ollut vapaaehtoistyön varassa.

Alankomaiden uudessa maaseudun kehittämissuunnitelmassa esitetään, että kaikki maatalouden ympäristökorvaukset ohjattaisiin osuuskuntien kautta eikä yksittäinen viljelijä voisi tätä tukea hakea. Tästä käydään parhaillaan neuvotteluita Komission kanssa. Alankomaiden uuden ympäristökorvausjärjestelmän toteuttaminen alkaa vuonna 2016. Yhteistoiminnalle ei ole kuitenkaan tulossa Alankomaissa korkeampaa tukitasoa vaikka se olisi uudella ohjelmakaudella mahdollista.

5.2. Noardlike Fryske Waldenin osuuskunta

Noardlike Fryske Waldenin osuuskunta (NFW) on kuuden maatalouden luonnonhoitoyhdistyksen kattojärjestö. Se edustaa noin tuhatta jäsentä, joista reilut 850 on maanviljelijöitä. Näillä viljelijöillä on yhteensä 50 000 hehtaaria maata. Organisaatio on sitoutunut ylläpitämään 9 000 hehtaaria niittylintujen elinympäristöjä, 150 kilometriä hoidettuja pensasaitoja ja 4 000 hehtaaria hanhien ruokailualueita.

Friisinmaan provinssissa Alankomaiden pohjoisosissa sijaitseva Noardlike Fryske Waldenin alue on yksi Alankomaiden kahdestakymmenestä kansallismaisemasta. Sen erityispiirteenä on Euroopan parhaiten säilynyt mosaiikkimaisema, jossa on vanhoja pensasaitoja ja leppäkujia. Laidunalueita reunustavat lepät, joiden alla kasvaa karhunvatukoita.

Kuva 5.1. Niittylintujen elinympäristöjä Noardlike Fryske Waldenin alueella. Maisemassa vuorottelevat kosteikot ja nurmialueet. Kuvat: Kimmo Härjämäki.

NFW on ollut mukana pilottikohteena kehitettäessä Alankomaiden osuuskuntien toimintaan perustuvaa maatalouden ympäristökorvausta. Pilotissa NFW kokeili viiden sertifiointijärjestelmää, jossa viljelijät voivat liittyä yhteen tai useampaan sertifiointijärjestelmään. Sertifiointijärjestelmien teemat olivat kulttuurimaiseman suojeleminen, maatilan ympäristönhoito, peltolintujen elinympäristön parantaminen ja metsiköiden suojeleminen tai perustaminen. Kukin sertifiointijärjestelmä kuuluu omat tavoitteensa ja toteutettavat toimenpiteet. Tässä järjestelmässä tuki maksetaan siis osuuskunnalle ja osuuskunta vastaavasti hoitaa tukijärjestelmään liittyvän byrokratian, mikä helpottaa viljelijöiden paperityötä huomattavasti. Osuuskunta sitten rekrytoi ohjelmaan jäseniään ja maksaa heille tukea ohjelman kriteerien mukaisesti. Valvontaa hoitaa valvontaryhmä, jossa on mukana sekä viljelijöitä että muiden ryhmien edustajia.

Kuva 5.2. Puu- ja pensasrivistöt peltolohkojen välillä tarjoavat eläimille suojaa ja ruokaa. Kuva: Kimmo Härjämäki.

Lähteet:

Dutch Ministry of Economic Affairs. 2013. *Farmers' Groups and the Common Agricultural Policy*. Newsletter.

Groupe de Bruges. 2014. *2nd European Conference*. 23.-25.4.2014. De Klinze, Aldtsjerk, Netherlands. Conference Report. Saatavilla osoitteesta: <http://groupebruges.eu/2nd-european-conference-materials-documents> Viitattu 9.1.2015.

Euroopan Komissio. 2014. *Meadow bird agreement with agri-environment co-operatives Netherlands*. Internet -sivu. http://ec.europa.eu/environment/nature/rbaps/fiche/meadow-bird-agreement-agri-environment-cooperative_en.htm Viitattu 18.12.2014.

NFW. 2014. *Nordlike Fryske Waldenin osuuskunnan internetsivut*. <http://www.noardlikefryskewalden.nl/> Viitattu 18.12.2014.

Terwan, Paul. Yksityinen konsultti, Alankomaat. *Henkilökohtainen kontakti* 9.1.2015.

vanHuizen, Ingrid. *Algemeen secretaris, Vereniging Noardlike Fryske Walden*. *Henkilökohtainen kontakti* 19.1.2015.

6. Esimerkkejä riistatarhauksesta Euroopassa

Euroopassa on runsaasti erilaisia riistatarhoja. Riistatarhat voidaan jakaa niiden käyttötarkoituksen mukaan neljään eri tyyppiin:

1. Lihantuotannolliset tarhat
2. Riistanhoidolliset tarhat, joista myydään eläimiä tarhoihin tai pyritään luomaan lähi-alueelle luonnonkanta
3. Metsästystarhat, joissa voidaan ylläpitää luonnonolosuhteita tiheämpää arvokkaiden riistaeläinten kantaa.
4. Eläinpuistot, joissa eläimiä pidetään katselua varten

Samalla tarhalla voi yhtäaikaan olla useampi eri käyttötarkoitus. Metsästystarhassa on yleensä urok- sia, koska naaraita ei haluta ampua. Paras kate tulee yleensä elävien eläinten myynnistä tai pitkälle tuotteistetuista lihajalosteista. Alla kuvataan esimerkkejä erilaisiin käyttötarkoituksiin suunnatuista riistatarhoista Ruotsissa, Unkarissa ja Saksassa.

Kuva 6.1. Riistatorni Bonnin lähellä. Kuva: Saara Berninger

6.1. Eriksbergin riistatila Ruotsissa

Eriksberg Vilt & Natur on monipuolinen riistatila ja matkailukohde Karlshamnin kunnassa Etelä-Ruot- sissa. Tilan pinta-ala on 1 340 hehtaaria, josta 409 hehtaaria on vettä. Alueella on noin 900 hehtaarin suuruinen riistapuisto, joka on yksi Pohjois-Euroopan suurimmista riistatarhoista. Tilalla käy vuosit- tain noin 43 000 vierailijaa.

Alueen vetonaulana on Pohjoismaiden suurin safaripuisto, jossa saksanhirvet, kuusipeurat, visentit, villisia ja muflonit vaeltavat vapaana. Safaripuisto on avoinna vierailijoille kesällä ja ryhmille ympäri vuoden. Puiston pääsymaksu on aikuisille 160 SEK (noin 16,86 €) ja lapsille 100 SEK (noin 10,54 €¹), alle 8-vuotiaat lapset pääsevät ilmaiseksi. Tarjolla on myös ajoneuvoja ja oppaita sekä opastus-CD, jota voi käyttää omassa autossa.

¹ 5.1.2015 valuuttakurssilla laskettuna

Eriksbergissä on hotelli, konferenssikeskus ja ravintola. Vieraille järjestetään sekä metsästysmatkoja että luonnon tarkkailua. Alueella on myös paljon lintuja. Metsästysretkellä on mukana metsästysopas ja sopimukseen kuuluu, että maanomistaja pitää lihat ja metsästäjä saa sarvet.

Eriksbergin tilalla tuotetaan 10–15 tonnia riistanlihaa vuosittain, mikä vastaa 50 000–75 000 ravintolaannosta. Tilalla on oma teurastamo. Koko eläin käytetään hyväksi. Lihatuotteiden lisäksi eläimistä tehdään matkamuistoja.

Muita tilalla järjestettäviä aktiviteetteja ovat ruoanlaitto huippukokkien kanssa, valokuvauskurssit sekä melonta- ja veneretket.

6.2. Kaszón metsästystarha Unkarissa

Unkarissa oli vuonna 2008 noin 113 metsästyksessä käytettävää riistatarhaa. Niiden koko vaihtelee 54 hehtaaria yli 3 000 hehtaariin. Kaikkein yleisimpiä ovat villisikatarhat. Riistatarhat omistaa ja niitä ylläpitää yleensä yritys, joka omistaa tarhaa laajemman maa-alueen ja harjoittaa mm. maa- ja metsätaloutta sekä tarjoaa palveluita turisteille. Metsästysturismi on Unkarille tärkeä elinkeino. Lainsäädäntö ei edellytä riistatarhoilta riistaeläinten elinympäristöjen kestävä hoitoa. Metsästyksessä käytettävien tarhojen minimikooksi on määrätty villisikalle 200 hehtaaria ja muille suurille riistaeläimille 500 hehtaaria. Unkarissa käydään keskustelua villisikojen metsästystarhojen vaikutuksista tarhojen kasvillisuudelle ja toisaalta villisikojen luonnonkannoille. Osa tarhoista ei tuota itse porsaita, vaan tarvittavat lisäyksilöt pyydytetään luonnosta (Janoska 2008).

Kaszón alue sijaitsee Somogyn läänissä Unkarin länsiosissa. Kaszón osakeyhtiö on perustettu vuonna 1993 entisen valtionyhtiön seuraajaksi. Yritys hoitaa reilun 10 000 hehtaarin tilaa, johon kuuluu laaja metsäalue ja viljelymaata. Yksi yrityksen liiketoiminnoista on metsästysturismi ja siihen liittyvät palvelut. Alue on tunnettu korkealaatuisista eläimistään. Alueella on noin 1 500 saksanhirveä, 500 kuusipeuraa, 1 000 villisikaa ja 500 metsäkaurista. Metsästäjiä houkuttelevat komeat sarvet mutta ennen kaikkea hieno metsästyskokemus. Tilan metsäalueella on myös villisikatarha, jossa kaadetaan 150–170 villisikaa vuodessa. Tärkein metsästysaika on syyskuussa, mutta myös talvella järjestetään esimerkiksi villisikojen ajometsästystä.

6.3. Rolandseckin villieläinpuisto Saksassa

Rolandseckin villieläinpuisto sijaitsee 10 kilometriä Bonnista etelään Nordrhein-Westfalenin osavaltiossa. Puisto on tarkoitettu pelkästään eläinten katseluun ja sillä on tärkeä ympäristökasvatuksellinen tehtävä. Alue on pinta-alaltaan 35 hehtaaria ja siellä on villisikoja, saksanhirviä, kuusipeuroja ja mufloneita. Villisiat on erotettu kävijöistä aitauksella, mutta muut eläimet saavat vapaasti liikkua kävelypolkujen varressa ja niillä on mahdollisuus väistää ihmisiä kävijöiltä suljetuille alueille.

Rolandseck on avoinna kävijöille maaliskuun puolivälistä marraskuun puoliväliin. Alueen pääsymaksu on aikuisilta 4 € ja lapsilta 3 €. Alle 3-vuotiaat pääsevät ilmaiseksi. Kävijät voivat myös ostaa rehua rehuautomaatista ja ruokkia sillä eläimiä.

Kuva 6.2. Pyökkimetsää Bonnin lähellä. Kuva: Saara Berninger

Lähteet:

Csanyi, Sandor. Professori, Szent István university, Faculty of Agricultural and Environmental Sciences, Institute for Wildlife Conservation. Henkilökohtainen kontakti 14.1.2015.

Eriksberg Vilt och Natur. 2015. Yrityksen internetsivut. <http://www.eriksberg.nu/> Viitattu 5.1.2015.

Janoska, F. 2008. Wild boar in Hungarian game hunting parks. Teoksessa: Chapman, N.G. & Hecker, K. (toim.). Proceedings of the International Symposium "Enclosures: A dead-end? Influence on game biology, conservation and hunting." Sopron, Hungary, 2008. Saatavilla osoitteesta: https://cacamaioimportugal.files.wordpress.com/2012/11/game_farming_.pdf Viitattu 16.1.2015.

Kaszó. 2015. Yrityksen internetsivut. <http://www.kaszort.hu/en> Viitattu 15.1.2015.

Laulumaa, Markku. Hallituksen jäsen, Luonnon- ja riistanhoitosäätö. Henkilökohtainen kontakti 27.11.2014.

Országos Magyar Vadászkamara. 2008. A konferencia címe: A hazai vadaskertek helyzete és lehetőségei a jövő vadgazdálkodásában Helyszíne és időpontja: Vajdahunyad Vár, Magyar Mezőgazdasági Múzeum díszterme 2008. június 5. Saatavilla osoitteesta: http://vmi.szie.hu/tananyagok/tananyag/integralt_nagyvad/Irodalom/VG_idoszeru_kerdesei-8_Vadaskertek_konf.pdf Viitattu 15.1.2014.

Toth, Beata. Henkilökohtainen kontakti 14.1.2015.

Wildpark Rolandseck. 2015. Rolandseckin internetsivut. <http://www.wildpark-rolandseck.de/> Viitattu 5.1.2015.

7. Ruotsin kosteikkorahasto

Svensk Våtmarksfond on vuonna 1995 perustettu säätiö. Säätiön toiminta perustuu neljän järjestön eli Ruotsin metsästäjäliiton (Svenska Jägareförbundet), Ruotsin ornitologisen yhdistyksen (SOF), Ruotsin maataloustuottajien järjestön (LRF) ja WWF:n yhteistyöhön. Säätiö saa rahoitusta useilta yrittäjiltä ja kerää rahaa mm. taiteilijoiden lahjoittaman grafikan myynnillä.

Säätiön tavoitteena on tukea korkealaatuisten lintukosteikkojen säilyttämistä, ennallistamista ja rakentamista. Yhtenä tärkeänä osana tässä työssä on kosteikkoja koskevan tutkimuksen ja koulutuksen tukeminen sekä yleisen tietoisuuden edistäminen. Tiedotustoimintaa on mm. ekskursionien, konferenssien, kurssien ja seminaarien järjestäminen.

Säätiö jakaa joka vuosi 25 000 kruunun (noin 2 635 €²) kannustusstipendin henkilölle tai organisaatiolle, joka on edistänyt lintukosteikkojen asiaa. Säätiö pyrkii myös vaikuttamaan maanomistajiin, viranomaisiin ja poliittisiin päättäjiin kosteikkojen suojelemiseksi kasvillisuudelle ja eläimistölle haitallisilta päästöiltä ja toimenpiteiltä.

Kuva 7.1. Hemträsket on yksi Svensk Våtmarksfondin tuella kunnostettu kosteikko. Kuva: Carl von Essen.

Toimintansa aikana Svensk Våtmarksfond on vaikuttanut 600 kosteikon rakentamiseen tai ennallistamiseen. Näiden kosteikkojen yhteenlaskettu pinta-ala on lähes 7 000 hehtaaria ja yksittäisten kosteikkojen pinta-alat vaihtelevat yhdestä hehtaarista 250 hehtaariin. Säätiö on käyttänyt yhteensä yli miljoona kruunua (noin 105 400 €²) kosteikkojen rakentamisen, ennallistamisen ja tutkimuksen tukemiseen. Usein säätiön myöntämä tuki on lisä muista lähteistä tuleville tuille. Sillä voidaan rahoittaa esimerkiksi maatalouden kehittämisohjelman investointihakemuksen tekoa erityisesti jos mukana on useita maanomistajia. Tällainen tuki on tärkeä sysäys kosteikkohankkeen liikkeelle saamiseksi.

Säätiö valitsee tukemansa kosteikot huolella myös sillä perusteella, että niitä voidaan käyttää opetuskohteina. Säätiön avustuksella Ruotsin metsästäjäliiton kurssikeskuksesta Öster Malmista on kehitetty kosteikkokoulutukseen sopiva keskus, jonka 2 000 hehtaarin alueelta löytyy jopa 30 erilaista kosteikkoa.

---

² 5.1.2015 valuuttakurssilla laskettuna

Esimerkki: Hemträsket

Hemträsket on paikallisten ihmisten kunnostama 230 hehtaarin kokoinen kosteikkoalue Piteåssa Norrbottenin läänissä Ruotsin Lapissa. Alueella on perinteisesti ollut rantaniittyä. Rehuntuotannon lisäämiseksi veden korkeutta alettiin säännöstellä patorakennelman avulla. Tällä tavoin vesi pysyi keväällä alueella kauemmin ja sarat ja kortteet kasvoivat hyvin. Sadonkorjuun koittaessa veden pinta taas saatiin helposti laskettua. Kotieläinten määrän vähentyessä alue pääsi kasvamaan umpeen ja patorakennelmat menivät epäkuntoon. Vettä oli kyllä aikaisin keväällä muutaman viikon ajan ja muuttolinnut voivat levähtää alueella, mutta vesi laski nopeasti.

Vuonna 1998 Hemmingsmarkin kylä päätti ryhtyä kunnostamaan Hemträsketin kosteikkoa kaatamalla rantametsää, raivaamalla pajukkoa ja rakentamalla uuden padon. Kylä sai Svensk Våtmarksfondilta 100 000 kruunun avustuksen töiden loppuunsaattamiseksi. Työn tulos oli parempi kuin uskallettiin odottaakaan. Ennallistamistyön valmistuttua pesimälinnut palasivat alueelle ja siellä voi nähdä esimerkiksi suokukkoja ja kuoveja. Pikkulokki on palannut jäädäkseen ja keväällä kosteikko on täynnä lepääviä hanhia ja joutsenia. Vuonna 2002 Hemträsketin kunnostajat saivat tunnustukseksi työstään Svensk Våtmarksfondin stipendin.

Kuva 7.2. Kunnostettu Hemträsket tarjoaa hyvät mahdollisuudet lintujen tarkkailuun. Vasemmalla on Hemträsketin lintutorni ja oikealla uusi pato. Kuvat: Carl von Essen.

Lähteet

Jägareförbundet. 2003. Tema viltvatten. Esite. Saatavilla osoitteessa: http://jagareforbundet.se/Global/L%C3%A4n/Halland/Dokument/Viltvard/tema_viltvatten.pdf Viitattu 16.1.2015.

Svensk Våtmarksfond. 2015. Svensk Våtmarksfondin internetsivut. <http://www.vatmarksfonden.com/> Viitattu 7.1.2015.

Von Essen, Karl. Hemträsketin kosteikkohankkeen asiantuntija. Henkilökohtainen kontakti 20.1.2015.

Von Essen, Hans. Generalsekreterare, Svensk Våtmarksfond. Henkilökohtainen kontakti 12.1.2015.

8. Burrenin alueen maatalouden luonnonsuojeluohjelma Irlannissa

Burrenin alueen maatalouden luonnonsuojeluohjelma on esimerkki tulokseen perustuvasta maatalouden ympäristötuesta. Kyseessä on vuonna 2010 alkanut alueellinen ohjelma, jota toteutetaan Burrenin alueella Irlannin länsirannikolla. Burrenissa on paljon luonnonlaitumia ja muita perinnebiotooppeja ja suuri osa alueesta kuuluu Natura 2000 -ohjelmaan.

Ohjelmaan voidaan valita tila, jonka alueella on vähintään kaksi laidunnettua aluetta, jotka ovat EU:n habitaattidirektiivin liitteen I listalla. Kaikki halukkaan tilat, jotka täyttävät nämä kriteerit, eivät välttämättä mahdu mukaan ohjelmaan, vaan tiloja on laitettu tärkeysjärjestykseen esimerkiksi arvokkaiden alueiden laajuuden mukaan.

Ohjelmassa laidunnetun lajirikkaan kalkkiniityn tuki perustuu laidunalueen kuntoon. Laidunalueen kunnan kriteereitä ovat laidunnuksen intensiteetti, ruokintasyteemit, pensaikon ja rikkaruohojen leviäminen, veden laatu ja alueen ekologinen tila (kasvillisuustyypille tyypillinen kasvillisuus). Vesi on suurimmaksi osaksi pohjavettä eikä sen laatua mitata vaan arvio perustuu veden saastumisen ennaltaehkäisyyn riittävytyteen kuten virtaavan veden suojaamiseen aitaamalla. Jokaiselle niittyalueelle annetaan sen kunnan mukaan pisteitä välillä 0–10. Tässä arvosteluasteikossa 0 on hyvin huono ja 10 on esimerkillinen.

Kuva 8.1. Kukkaloistoa Burrenin alueen kalkkiniityillä. Vasemmassa kuvassa näkyy taustalla perinteinen kivimuuri. Kuvat: Sharon Parr.

Alkuarvioinnin ja vuosittaisen pisteytyksen tekevät tehtävään koulutetut maatalousneuvojat. Viljelijät maksavat tämän arvioinnin kustannukset. Myös viljelijät koulutetaan pisteyttämään alueet ja heillä on mahdollisuus esittää tehtyyn pisteytykseen muutoksia. Tähän mennessä he ovat hyväksyneet annetut pisteet. Burrenin ohjelman henkilökunta valvoo pisteytystä ja tarkistaa pisteet varsinkin silloin, kun pisteytys muuttuu kahden tai useamman pisteen verran.

Kunkin niittyalueen saama pistemäärä (muodossa 3/10 jne.) kerrotaan sen pinta-alalla ja hehtaarikohtaisella maksimitukitasolla, joka on 120 € ensimmäisille 40 hehtaarille, 60 € hehtaareille 40–80 ja 30 € hehtaareille 80–120. Jos alueen saama pistemäärä on alle 3, korvaustaso on 0 €. Saman viljelijän niittyalueet järjestetään niiden saaman pistemäärän mukaan (alhaisemmasta korkeimpaan) ja maksu määräytyy 40 hehtaarin blokeissa siten, että ensimmäinen 40 ha saa korkeimman tukitason. Tämä järjestelmä kannustaa viljelijää parantamaan huonoimmat pisteet saaneen niittyalueen tilaa. Taulukon 8.1. esimerkit havainnollistavat laskutapaa.

Taulukko 8.1. Esimerkki laidunnetun lajirikkaan kalkkiniityn tuen määrän laskemisesta kahdella kuvitteellisella tilalla, joista ensimmäisellä on 40 hehtaaria ja toisella 80 hehtaaria ohjelman kriteerit täyttäviä niittyalueita. Alueet jakautuvat neljään yhtä suureen osaan. Suuremmalta tilalta esitetään kaksi laskuesimerkkiä, joissa ensimmäisessä huonoin pistemäärä on 2 ja toisessa 3

	Tilan ohjelman kriteerit täyttävät niittyalueet yhteensä	1. alue	2. alue	3. alue	4. alue
1. tila / Pinta-ala	40 ha	10 ha	10 ha	10 ha	10 ha
Alueen saama pistemäärä		2/10	5/10	8/10	10/10
Tuen määrä	2760 €	0 €*	5 x 12 €/ha x 10 ha = 600 €	8 x 12 €/ha x 10 ha = 960 €	10 x 12 €/ha x 10 ha = 1 200 €
2. tila / Pinta-ala	80 ha	20 ha	20 ha	20 ha	20 ha
Alueen saama pistemäärä		2/10	5/10	8/10	10/10
Tuen määrä	3360 €	0 €*	5 x 12 €/ha x 20 ha = 1 200 €	8 x 6 €/ha x 20 ha = 960 €	10 x 6 €/ha x 20 ha = 1 200 €
Alueen saama uusi pistemäärä		3 /10	5/10	8/10	10/10
Tuen määrä	4080 €	3 x 12 €/ha x 20 ha = 720 €	5 x 12 €/ha x 20 ha = 1 200 €	8 x 6 €/ha x 20 ha = 960 €	10 x 6 €/ha x 20 ha = 1 200 €

*= Vaadittu minimipistemäärä alittuu, joten tukea ei makseta.

Burrenin ohjelmaan kuuluu tulokseen perustuvan tuen lisäksi myös tehtyyn työhön perustuva toimenpide, jonka tarkoituksena on tukea lajirikkaan laidunalueen hoidon toimenpidettä. Rahoitettava

työ voi olla esimerkiksi pensaikon raivaus tai kivimuurin kunnostus. Viljelijä ehdottaa toimenpidettä ja neuvoja arvioi sen kustannukset ja luonnonsuojelullisen arvon. Tukitaso vaihtelee 25-75 % kokonaiskustannuksista arvioitujen luonnonsuojeluhyötyjen mukaan. Lisäksi tuelle on hehtaarikohtainen maksimikorvaustaso, joka on ensimmäiselle 40 hehtaarille 100 €.

Kuva 8.2. Sopivalla laidunnuspaineella Burrenin alueen lajirikkaat kalkkiniityt pysyvät kunnossa. Kuva: Sharon Parr.

Lähteet:

Euroopan Komissio. 2014. Burren farming for conservation programme. Internet-sivu. http://ec.europa.eu/environment/nature/rbaps/fiche/burren-farming-conservation-programme-bfcp_en.htm Viitattu 18.12.2014.

Parr, S. 2014. The Burren Farming for Conservation Programme – a blended approach to agri-environment. Conservation Land Management Spring 2014: 15-19.

Parr, Sharon. Project scientist, Burren Farming for Conservation Programme. Henkilökohtainen kontakti 21.1.2015.

Kuva: Sharon Parr.

